

Temanotat

**Armenia: Reise-, ID- og
sivilstatusdokumenter**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2012

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Armenia: Reise-, ID- og sivilstatusdokumenter**

SUMMARY

Armenia started to introduce biometric passports 1 June 2012. The old passports will be valid until their validity period expires. It is not obligatory to change into a biometric passport. Most people will consequently have a non-biometric passport for several years. This report will therefore mainly focus on the non-biometric passports.

On 1 June 2012 Armenia also introduced separate ID-cards. These are electronic cards which are scheduled to replace for instance bank cards and social (security) cards. Before the introduction of the new ID-card the passport was the only fully accepted identity card. The new ID-card is for domestic use, while the passport is for use abroad.

This report presents a detailed review of the rules and procedures for issuing non-biometric passports. It deals with the conditions for acquiring a passport, what the passport looks like, its validity period, issuing authorities etc.

Individuals born in Armenia shall be registered within three days, upon which a birth certificate will be issued. However, a number of newborn Armenians are for various reasons not registered. Unregistered Armenians may have problems accessing social benefits.

A military book is required in numerous situations. This is therefore an important document for Armenian men.

All employees are required to have a workbook where all relevant information concerning the job, employment etc. is registered.

The conditions and procedures for marriage and divorce are presented. A marriage certificate has no particular form requirements, there are however special requirements concerning its content.

The report gives a brief presentation of social (security) cards, family cards and pension cards. With the introduction of the new ID-cards these cards will gradually be phased out. Criminal record certificates and death certificates are mentioned briefly.

The general level of corruption in Armenia is high. However, it is difficult to determine whether this affects the validity of documents issued in the country. Forfeited documents exist, but Landinfo has no overview of the extent to which such documents are in use.

SAMMENDRAG

Armenia startet 1. juni 2012 innføringen av biometriske pass. De gamle passene vil være gyldige inntil gyldighetstiden til det enkelte pass utgår. Det er ikke noe krav om å skifte til biometriske pass. De fleste vil i flere år framover ha et ikke-biometrisk pass. Dette notatet har derfor hovedvekten på de ikke-biometriske passene.

1. juni 2012 startet Armenia også innføringen av egne ID-kort. Dette er elektroniske kort som etter hvert skal kunne erstatte kort som bankkort og sosialkort. Før

innføringen av det nye ID-kortet, var passet det eneste fullverdige ID-dokumentet. Det nye ID-kortet skal brukes innenlands, mens passet er for utenlandsbruk.

Dette notatet har en detaljert gjennomgang av regler og prosedyrer for ikke-biometriske pass. Det gjør rede for vilkårene for å få et pass, passets utseende, gyldighetstid, utstedende myndighet m.m.

Alle som blir født i Armenia skal innen tre dager registreres, og det skal utstedes en fødselsattest. Men det er et problem at et antall av ulike grunner i praksis ikke blir registrert. Det kan føre til problemer for den enkelte med hensyn til tilgang til sosiale goder.

Militærbok er et dokument som kreves i en rekke sammenhenger. Det er derfor et viktig dokument for armenske menn.

Alle arbeidstakere skal ha en arbeidsbok der relevant informasjon om jobb, ansettelse m.m. blir ført inn.

Vilkårene og prosedyrene for ekteskapsinngåelse og skilsmisse blir gjennomgått. Det er ingen formkrav til en ekteskapsattest. Derimot er det krav til hvilken type informasjon den skal inneholde.

Notatet ser nærmere på sosialkort, familie kort og pensjonskort. Med innføringen av det nye ID-kortet vil disse kortene etter hvert fases ut. Vandelsattest og dødsattest blir kort omtalt.

Armenia er generelt sett et gjennomkorrupt land. Det er imidlertid vanskelig å si noe sikkert om i hvilken grad dette fører til at det utstedes dokumenter med et falskt innhold. Også dokumenter som i sin helhet er forfalsket, finnes. Men heller ikke her har Landinfo oversikt over omfanget.

INNHold

1. Nye ID-dokumenter fra 1. juni 2012	7
1.1 Nye pass og innføring av eget ID-kort	7
1.2 ID-kort med flere funksjoner	7
1.3 Gradvis overgang til nye pass.....	7
2. Ikke-biometriske pass	8
2.1 Pass som ID-dokument og bekreftelse på statsborgerskap	8
2.2 Passets utseende og innhold	8
2.3 Utstedende myndighet	9
2.4 Utstedelse. Grunnlagsdokumenter	9
2.4.1 Skifte av pass	10
2.4.2 Nytt pass ved tap	11
2.5 Hasteutstedelse og priser	11
2.6 Gyldighetstiden til et pass	11
2.7 Pass og registrering	11
2.8 Situasjoner der pass er nødvendig	12
2.9 Utstedelse av reisedokument i utlandet	12
2.10 Inn- og utreise. Dokumenter	12
2.11 Inn- og utreise. Personer med dobbelt statsborgerskap	13
2.12 Midlertidig beslag av pass	13
3. Fødselsattest.....	13
3.1 Barnets navn	14
4. Militærkort og militærbok	15
5. Arbeidsbok.....	16
6. Sosialkort	16
7. Familiekort	17
8. Pensjonskort	18
9. Ekteskapsinngåelse og ekteskapsattest	18
9.1 Ekteskapsattest	19
9.2 Ekteskapskontrakt.....	20
10. Skilsmisse og skilsmisseattest.....	20

11.	Vandelsattest.....	21
12.	Dødsattest.....	21
13.	Korrupsjon	22
13.1	Et korrupt samfunn	22
13.1.1	<i>Korrupsjon på mange områder.....</i>	22
13.1.2	<i>Mål på korrupsjon.....</i>	22
13.1.3	<i>Myndighetenes og folks oppfatning.....</i>	23
13.1.4	<i>Enkelte lyspunkt?.....</i>	23
13.2	Forfalskninger.....	23
14.	Referanser	25

1. NYE ID-DOKUMENTER FRA 1. JUNI 2012

1.1 NYE PASS OG INNFORING AV EGET ID-KORT

Armenia startet innføringen av to nye typer ID-dokumenter 1. juni 2012. Det ene er elektroniske ID-kort med biometriske parametre som skal brukes internt i Armenia. Det andre er biometriske pass for utenlandsreiser. Dette passet vil inneholde en elektronisk brikke med blant annet to fingeravtrykk, signatur og bilde av passinnehaveren. Disse to dokumentene skal erstatte passet som har vært i bruk så langt (Wikipedia 2012).

Politiet opplyser at det er frivillig for den enkelte om de vil bytte til de to nye dokumentene eller ikke (ArmeniaNow.com 2012). De som ønsker det, kan bytte til nye dokumenter selv om gyldighetstiden ikke har gått ut. Det gamle passet er gyldig så lenge gyldighetstiden ikke overskrides.

De nye passene får en gyldighetstid på fem år, mens det nye ID-kortet skal være gyldig i ti år (Mendeley u.å.). Det nye biometriske passet vil koste 25 000 AMD¹ (Söderköping Process 2012). Det tar inntil 15 arbeidsdager å få utstedt et nytt biometrisk pass (A1+ 2012).

1.2 ID-KORT MED FLERE FUNKSJONER

Det nye ID-kortet skal etter planen kunne benyttes til en rekke formål. I tillegg til identifisering gir kortet mulighet til autentisering og elektronisk signatur. Det kan inneholde informasjon som gjør at det vil kunne erstatte andre kort som bankkort, sosialkort, familiekort, pensjonskort og førerkort (Ekeng u.å.). Det nye ID-kortet koster 3000 AMD, det vil si ca. \$ 7,50 (Gevorgyan 2012). Alle armenske borgere over 16 år skal kunne få et ID-kort (Tert.am 2011b).

1.3 GRADVIS OVERGANG TIL NYE PASS

Det kan synes noe uklart hvorvidt det er valgfritt å få utstedt et biometrisk eller ikke-biometrisk pass etter 1. juni 2012. Meldinger fra begynnelsen av 2011 sier at ID-kort og biometriske pass skal være obligatorisk (Tert.am 2011a). Lederen for passenheten i politiet², Hovhannes Kocharyan, opplyser at det å få utstedt et nytt ikke-biometrisk pass, etter at de nye biometriske passene er introdusert, koster 1 000 AMD eller ca. \$ 2,50. Han sier ingenting om vilkårene for å få utstedt et pass av den gamle typen (Gevorgyan 2012). Armenias visepolitiminister, Arthur Osikyan, uttaler 19. juli 2012 at etter 1. juni 2012 kan armenske borgere også søke om biometriske pass. Det kan tolkes som at det er mulig å søke om både gammel og ny type pass (News.am 2012d), og at overgangen til nye pass vil skje gradvis.

¹ Den armenske valutaen er dram, som forkortes AMD. 1000 AMD utgjorde kr. 14,80 pr. 9. mai 2012.

² På engelsk betegnes denne enheten som Passport and Visa Department of RA Police eller lignende.

En menneskerettighetsorganisasjon i Armenia (e-post, 19. juli 2012) hevder at det også etter 1. juni 2012 er mulig å få forlenget gyldighetstiden på et ikke-biometrisk pass.

Lederen for passenheten i politiet opplyser at i første omgang er det innbyggerne i Jerevan, Gyumri og Vanadzor som skal kunne få biometriske pass (A1+ 2012). Det kan tolkes som at innbyggerne andre steder fremdeles vil få utstedt ikke-biometriske pass.

Per 26. juli 2012 hadde over ti lokale passenheter i politiet fått installert nødvendig teknisk utstyr for å kunne utstede et biometrisk pass. Til sammen er det 61 kontorer som utsteder pass. Planen er at ca. 50 000 biometriske pass og 150 000 ID-kort skal utstedes i løpet av 2012. Hele overgangsprosessen skal vare til ut 2017. På det tidspunktet er det kalkulert med at det vil være utstedt 304 000 pass og én million ID-kort (News.am 2012f).

2. IKKE-BIOMETRISKE PASS

2.1 PASS SOM ID-DOKUMENT OG BEKREFTELSE PÅ STATSBOGERSKAP

Passet er det sentrale ID-dokumentet for armenske statsborgere, både i og utenfor Armenia.³ Alle over 16 år, uavhengig av bosted, skal ha et pass. De som er under 16 år, kan søke om pass etter eget ønske. Eget pass er for øvrig nødvendig ved utenlandsreise.

For personer under 16 år som ikke har eget pass, fungerer fødselsattesten som ID-dokument. For menn som har militærbok⁴, vil denne kunne fungere som ID-dokument.

Et armensk pass er en bekreftelse på armensk statsborgerskap. Personer under 16 år uten eget pass, kan benytte fødselsattesten eller en egen attest for å bekrefte sitt statsborgerskap (Yesoyan 2010).

2.2 PASSETS UTSEENDE OG INNHOLD

Et vanlig armensk pass er mørkeblått med et emblem (våpenskjold) i gull på midten av forsiden. "Republikken Armenia" er skrevet på armensk og engelsk. Passet har 32 sider, og informasjonen om passinnehaveren er gitt på både armensk og engelsk.

Et armensk pass inneholder følgende opplysninger eller informasjon:

- Bilde av passinnehaver
- Type pass
- Landkode (ARM)

³ Inntil overgangen til et nytt elektronisk ID-kort, som startet i 2012, hadde Armenia ikke et eget ID-kort for bruk innenlands.

⁴ Se mer om militærbok i eget kapittel.

- Passnummer
- Etternavn
- Fornavn
- Statsborgerskap
- Fødselsdato
- Kjønn
- Fødselsland
- Utstedelsesdato
- Dato for utløp av gyldighetstiden
- Kode for utstedende myndighet

(Wikipedia 2012).

Passdatabasen Keesing (u.å.) viser hvordan ulike passtyper ser ut. Her kan man se eksemplarer av armenske passtyper og få en forklaring på hva de ulike rubrikkene i de enkelte passene inneholder.

Det er to typer pass, vanlige pass og diplomatpass. Vanlige pass er blå, mens diplomatpassene er mørkebrune.

Pass utstedt til armenere i Armenia kan ha opplysninger på side fem om registrert adresse⁵ (vestlig ambassade, e-post september 2009). Passet kan også inneholde opplysninger om ekteskapelig status (U.S. Department of State u.å.a).

2.3 UTSTEDENDE MYNDIGHET

I Armenia er det den lokale passenheten i politiet⁶ som utsteder pass. Den enkelte skal søke på det stedet vedkommende er permanent eller midlertidig bostedsregistrert, eller rent faktisk bor. Dette gjelder enten det søkes om nytt pass eller om forlengelse av gyldighetstiden, og uavhengig av om passet er mistet/tapt eller utgått. I utlandet kan det søkes om pass ved armenske konsulater (se nedenfor) (Caritas International 2010).

2.4 UTSTEDELSE. GRUNNLAGSDOKUMENTER

En armensk statsborger kan når som helst søke om pass, nytt pass, forlengelse av gyldighetstiden og forlengelse av gyldighetstiden for utreisetillatelse, uavhengig av passets fysiske tilstand og gyldighetstid (U.S. Department of State u.å.a).

⁵ I prinsippet skal alle armenere i Armenia ha en registrert bostedsadresse. Av de som likevel ikke har en slik adresse, er det flere som er registrert på et distrikt eller en gate, men da uten nærmere spesifisering.

⁶ Dette kontoret blir på folkemunne fremdeles kalt OVIR, som er den russiske forkortelsen for Office of Visas and Registrations.

En person som har fylt 16 år, må legge fram følgende grunnlagsmateriale for å få et pass:

- Søknad om pass
- Fødselsattest eventuelt pass utstedt før fylte 16 år
- To 35 x 45 mm fargefoto av søker
- Andre ID-bevis dersom punkt to ikke kan etterkommes
- Militært dokument angående militærtjeneste
- Kvittering for betalt avgift (1,82 EUR per januar 2010)

Passet skal utstedes innen fem arbeidsdager fra komplett søknad er levert (Caritas International 2010).

Pass til en person under 16 år, kan, ifølge loven, utstedes etter søknad fra én av foreldrene. I praksis hender det ikke sjelden at utsteder krever at den andre foreldereren må gi sitt samtykke til utstedelse. Det kan skyldes mangel på kunnskap blant utstederne eller korrupsjon (Yesoyan 2010).

Det er intet forbud i loven mot utstedelse av pass til menn i vernepliktig alder (Yesoyan 2010).⁷

2.4.1 Skifte av pass

Ved skifte av pass, for eksempel når gyldighetstiden har utløpt, skal følgende grunnlagsmateriale legges fram:

- Passet som skal byttes ut
- To 35 x 45 mm fargefoto av søker
- Militærbok⁸
- Kvittering for betalt avgift⁹

Passet skal utstedes innen fem arbeidsdager fra fullstendig søknad er levert (Caritas International 2010).

⁷ Dersom den vernepliktige skal bruke passet til utenlandsreise, må han, som alle andre, ha en utreisettillatelse stemplet inn i passet. For øvrig kan ikke en reservist som oppholder seg i utlandet, få utstedt pass.

⁸ Alle menn over 18 år skal ha en slik bok.

⁹ 1,82 EUR per januar 2010.

2.4.2 Nytt pass ved tap

Dersom en person har mistet sitt pass, må vedkommende legge fram følgende grunnlagsmateriale for å få nytt pass:

- Søknad
- Tre 35 x 45 mm fargefoto av søker
- Militærbok¹⁰
- Kvittering for betalt avgift¹¹

Passet skal utstedes i løpet av 15-30 arbeidsdager fra fullstendig søknad er levert (Caritas International 2010).

2.5 HASTEUTSTEDELSE OG PRISER

Det er mulig å få utstedt et pass på kortere tid enn de stipulerte fem dagene. Søkere må da henvende seg til utstedende myndighet, som i dette tilfellet er det sentrale politiets avdeling for pass i Jerevan. Dersom utstedelse skal skje i løpet av én dag, koster det 36,49 EUR. For utstedelse i løpet av to-fire dager koster det 18,24 EUR. Kravene til grunnlagsmateriale er de samme som ved utstedelse etter ordinær tid.

2.6 GYLDIGHETSTIDEN TIL ET PASS

Det er to former for gyldighetstid, ett for passets gyldighet internt og ett for bruk i utlandet. Stempler i passet viser gyldighetstidene.

Et pass har som hovedregel en gyldighetstid på ti år for bruk innenlands. Etter ti år kan passet forlenges med fem år.¹² Det koster ingenting å få forlenget gyldighetstiden, og det skal skje i løpet av én dag.

Personer under 16 år kan få pass med en gyldighetstid på tre år. Gutter som har fylt 15 år kan få pass med en gyldighetstid fram til fylte 18 år. Det har sammenheng med militærtjenesten.

Et armensk pass er gyldig i ett-fem år for bruk i utlandet. Det koster 1,82 EUR per år passet skal være gyldig i utlandet. Dersom en person skal bruke passet til utenlandsreise, kreves det en egen utreisetilatelse som blir stemplet inn i passet (se mer nedenfor) (Caritas International 2010).

2.7 PASS OG REGISTRERING

Dersom en armensk statsborger ikke er bostedsregistrert i Armenia, kan vedkommende bli nektet pass. Det gjelder både ved førstegangsutstedelse og ved

¹⁰ Alle menn over 18 år skal ha en slik bok.

¹¹ 1,82 EUR per januar 2010.

¹² Det stemples inn et rektangulært stempel med dato på siden etter siden med biometriske data (U. S. Department of State u.å.a).

erstatning av pass. Å registrere seg eller få innført opplysninger om bosted i passet, koster 1,82 EUR (Caritas International 2010).

2.8 SITUASJONER DER PASS ER NØDVENDIG

Passet må vises fram i blant annet følgende situasjoner:

- Innreise og utreise
- Opptak ved utdanningsinstitusjoner
- Oppstart i ny jobb
- Mottagelse pensjon og andre ytelser
- Avslutning av en forretning
- Anbringelse av en sak inn for domstolene
- Behandling på poliklinikker og sykehus

(Caritas International 2010).

2.9 UTSTEDELSE AV REISEDOKUMENT I UTLANDET

En armensk borger som oppholder seg eller er bosatt i utlandet, kan få pass ved den nærmeste armenske ambassade. Søknad om pass innleveres på ambassaden, og passet hentes på ambassaden. Men selve passutstedelsen foregår i Armenia (vestlig ambassade, e-post september 2009).

Dersom passet er utstedt til en person som bor i utlandet, vil det ikke inneholde opplysninger om bosted med mindre passinnehaver har bedt om det. Pass utstedt til armenere i Armenia har opplysninger på side fem om registrert adresse (vestlig ambassade, e-post september 2009).

En armensk statsborger i utlandet som har mistet sitt pass, kan i stedet for et nytt pass få utstedt et laissez-passer. Det samme gjelder dersom passets gyldighetstid har utløpt (Caritas International 2010).

Å få utstedt et laissez-passer koster 58,38 EUR dersom passinnehaveren kan lastes for at passet er tapt/mistet; ellers er det gratis (Caritas International 2010).

2.10 INN- OG UTREISE. DOKUMENTER

En armensk statsborger må vise gyldig armensk pass ved inn- og utreise. Dette passet må inneholde et stempel¹³ som viser at innehaveren har en egen utreisetillatelse. Dette koster 69,33 EUR. Dersom man ikke skulle være i besittelse av et slikt pass, må man kunne legge fram et laissez-passer (returdokument) for å kunne reise inn i landet.

Mannlige armenske statsborgere over 18 år må legge fram militærbok ved grensepassering.

¹³ Et rundt stempel stemples inn på side fire (U.S. Department of State u.å.a).

Barn (under 18 år)¹⁴ som ikke reiser sammen med foreldre eller juridiske representanter for disse, må legge fram en notorisert avtale mellom foreldrene angående barnets grensepassering (Caritas International 2010).

2.11 INN- OG UTREISE. PERSONER MED DOBBELT STATSBOGERSKAP

Personer som har dobbelt statsborgerskap, hvorav det ene er armensk, må bruke det armenske passet ved inn- og utreise. Personer i denne gruppa må altså skaffe seg et armensk pass før inn-/utreise dersom de ikke har det. Det gjelder også barn, for eksempel barn født i utlandet som ifølge den armenske statsborgerskapsloven (1995) blir regnet som armenske statsborgere (U.S. Department of State u.å.b).

2.12 MIDLERTIDIG BESLAG AV PASS

Visse grupper får passet sitt midlertidig inndratt. Det gjelder blant andre menn som blir innkalt til militærtjeneste. De militære myndighetene oppbevarer passet til rekrutten i tjenestetiden. Også personer som skal sone fengselsstraff, får passet sitt inndratt. Det samme gjelder for mistenkte og tiltalte personer som får (midlertidig) utreiseforbud (Yesoyan 2010).

3. FØDSELSATTEST

Et barn som blir født i Armenia, skal innen tre dager registreres på det stedet barnet er født (British Embassy Yerevan 2010). Registrering av fødsel og utstedelse av fødselsattest skjer hos Registreringskontoret¹⁵. Det er gratis å få registrert en fødsel og å få utstedt fødselsattest. Dersom man har mistet fødselsattesten, kan det lokale kontoret der den originale attesten ble utstedt, utstede en duplikat. Det koster 5,47 EUR (Caritas International 2010).

Fødselsattest er påkrevd i blant annet følgende situasjoner:

- Oppstart i barnehage og på skole
- Behandling på poliklinikk, sykehus o.l.
- Mottagelse av pensjon og andre offentlige tilskudd

(Caritas International 2010).

Undersøkelser foretatt av Armenian Relief Society (ARS) of Armenia i samarbeid med UNICEF og UNHCR viser at en del armenere ikke er registrert. Uregistrerte personer er svært sårbare. Det å ikke være registrert, og dermed ikke ha en egen fødselsattest, innebærer formelt sett at man ikke eksisterer. Armenia har arvet systemet fra sovjettiden, der en person i en rekke sammenhenger og i møter med

¹⁴ Dette gjelder også personer over 18 år som ifølge armensk lovgivning blir definert som umyndige.

¹⁵ På engelsk brukes Civil Act Registration Office eller lignende. På folkemunne kalles dette kontoret fremdeles ZAGS etter den russiske forkortelsen på kontoret.

offisielle myndigheter og andre er nødt til å identifisere seg. Uregistrerte får dermed problemer når de skal ha tilgang til helsetjenester, skole, dokumenter som pass, m.m. Dessuten er de mer utsatt for vold, misbruk og menneskehandel (Armenian Weekly 2010).

De fleste som ikke er registrert, kommer fra fattige kår. I noen tilfeller mangler også foreldrene registrering. Ofte er foreldrene årsak til manglende registrering. Det kan skyldes lavt kunnskapsnivå. I mange tilfeller er de seg ikke en gang bevisst viktigheten av å bli registrert. Mange uregistrerte er blitt født hjemme.

Justisministeren uttaler at det kan være mange grunner til at foreldrene ikke registrerer barnet sitt. En av grunnene kan være å unndra seg militærtjeneste. Samlet er det ikke snakk om tusenvis som er uregistrert, men tallet er stort, ifølge ministeren (Makhsudyan 2010).

En UNICEF-støttet undersøkelse har konkludert med at barns rettigheter med hensyn til blant annet å få utstedt fødselsattest, må styrkes. Regjeringen uttrykte da vilje til å gjøre noe med problemet (UNICEF 2010).

Dokumentdatabasen DISCS (u.å.) viser et eksemplar av en armensk fødselsattest. Attesten er 189 x 119 mm stor, og den fylles ut for hånd, på armensk, med svart penn.

Civic Status Act (2004) § 23 sier hva en fødselsattest skal inneholde, blant annet:

- Barnets navn, farsnavn, etternavn, statsborgerskap¹⁶, fødselssted og fødselsdato
- Foreldrenes navn, farsnavn, etternavn og statsborgerskap
- Stedet for registreringen av fødselen
- Datoen for utstedelse av fødselsattesten

3.1 BARNETS NAVN

Family Code (2004), § 45, omhandler reglene for barnets navn. Et barn har rett til et fornavn, farsnavn (mellomnavn) og et etternavn (familienavn). Foreldrene sammen bestemmer barnets fornavn. Farsnavnet er fornavnet til barnets far med suffiks (endelse). Foreldrene bestemmer hvilket etternavn barnet skal ha, morens eller farens. Dersom foreldrene ikke blir enige om barnets navn eller etternavn, skal et statlig organ ta en avgjørelse. Dersom farskap ikke er slått fast, gjelder følgende regler:

- Fornavn – moren bestemmer
- Farsnavn – avledes av fornavnet til den personen som er registrert som far

¹⁶ I engelske versjoner av loven brukes ordet "nationality". I sovjetisk tradisjon betyr det vanligvis etnisk tilhørighet. Men i fødselsattesten, i likhet med i passet, betyr "nationality" statsborgerskap. I passet brukes også engelsk (nationality: citizen of Armenia), mens fødselsattesten bare er utfylt på armensk. Når barnet blir født, skal det umiddelbart nedtegnes en bekreftelse på fødselen. Denne sendes til Registreringskontoret (ZAGS), slik at barnet kan registreres. Civic status act (2004) § 22 sier hva slags opplysninger som skal nedtegnes i forbindelse med fødselen. Punkt 1a) nevner etnisk tilhørighet (ethnicity). Dette kommer da i tillegg til opplysninger om statsborgerskap.

- Etternavn – barnet får morens etternavn

Dersom farskap ikke er slått fast, kan moren likevel be om at et navn blir ført inn i fødselsattesten. Navnet på ”far” i fødselsattesten, og følgelig også barnets farsnavn, er med andre ord ikke nødvendigvis en dokumentasjon på farskap.¹⁷

4. MILITÆRKORT OG MILITÆRBOK

Alle menn i alderen 16-18 år får utstedt et militært registreringskort. Militærkortet til menn i alderen 18-27 år som ikke har tjenestegjort på grunn av utsettelse, skal inneholde informasjon om årsaken til utsettelsen.

Alle armenske menn som har tjenestegjort i militæret eller har blitt erklært tjenesteudyktig¹⁸, skal ha en egen militærbok. Boka blir utstedt av det lokale militærkommissariatet der rekrutten hører til (Caritas International 2010). Menn som fyller 27 år uten å ha avtjent verneplikten, får en militærbok dersom de har et militærkort som inneholder opplysninger om en lovlig grunn til utsettelsen (U.S. Department of State u.å.a).

En militærbok er påkrevd i blant annet følgende situasjoner:

- Tiltredelse i ny jobb
- Opptak til utdanningsinstitusjoner
- Utstedelse av sertifikat
- Inn- og utreise

(Caritas International 2010).

¹⁷ Ved registrering av fødsel utfylles et såkalt Formula 1. Den siste linja i dette formularet lyder ”informasjon om far er fylt ut i henhold til mors instruks”. Dersom moren er gift, er det ikke nødvendig å fylle ut denne linja. Ektefellen blir automatisk tilkjent farskapet. Dersom moren ikke er gift, kan hun selv bestemme hvilket navn som skal fylles inn, uten at det i seg selv får noen juridiske konsekvenser for den oppgitte ”far” (Menneskerettighetsorganisasjon i Armenia, e-post juli 2012).

¹⁸ De som blir erklært tjenesteudyktig, får skrevet inn i boka en standardformulering om at de ikke er egnet for tjeneste.

5. ARBEIDSBOK

En arbeidsbok inneholder relevant informasjon om en arbeidstaker. Arbeidsgiver skal be om å få arbeidstakers arbeidsbok ved signering av arbeidskontrakt. Det gjelder dog ikke dersom det er arbeidstakers første jobb, eller dersom arbeidstaker har flere jobber samtidig. Arbeidsgiver beholder arbeidsboka i ansettelsestiden.¹⁹ Ved arbeidsforholdets opphør, fyller arbeidsgiver inn relevant informasjon etter bestemte kriterier. Arbeidstaker får så arbeidsboka tilbake.

En arbeidsbok er påkrevd i blant annet følgende situasjoner:

- Oppstart i ny jobb
- Overgang til pensjon

Ordningen med arbeidsbok skal etter planen avskaffes. Men fremdeles brukes altså arbeidsbok (Caritas International 2010).

6. SOSIALKORT²⁰

Sosialkort utstedes av lokale sosialkontor²¹ og er påkrevd i blant annet følgende situasjoner:

- Oppstart i jobb
- Mottagelse av offentlige goder
- Betaling av skatter og avgifter
- Åpning av bankkonto

(Caritas International 2010).

Caritas International (2010) hevder at sammenlignet med andre dokumenter er det kurant og lite byråkratisk å få utstedt et sosialkort. Søker fyller ut et eget skjema og leverer det personlig eller ved hjelp av en annen til det lokale sosialkontoret. Pass eller en annen form for ID må vises fram. Kortet utstedes innen én måned, og det er gratis.

¹⁹ Dersom arbeidstaker har flere jobber, skal hovedarbeidsgiver oppbevare arbeidsboka.

²⁰ På engelsk betegnes dette kortet som regel med social (security) card.

²¹ På engelsk kalles dette kontoret Social service regional centre eller lignende. Lokalt kalles dette kontoret "paros".

Når et pass fornyes, bør innehaveren få nytt sosialkort. Sosialkortet inneholder nemlig data om passet. Et sosialkort kan ikke brukes som ID-kort selv om det inneholder opplysninger om navn, fødselsdato etc.

I praksis er det mange som av ulike grunner ikke har et sosialkort. Disse bør eller kan ha en erklæring fra Arbeids- og sosialdepartementet som redegjør for hvorfor de ikke har et sosialkort. Denne kan så legges fram i situasjoner der det kreves sosialkort (Republic of Armenia. Labor and social affairs u.å.).

7. FAMILIEKORT²²

Et familiekort viser hvorvidt en familie har krav på sosialstøtte eller ikke. Det er altså familien under ett som blir vurdert, ikke den enkelte person.

Følgende grunnlagsmateriale er nødvendig for å få et familiekort:

- Oversikt over familiesammensetningen
- Søknad som inneholder opplysninger om bopel, inntekt m.m.
- Bekreftelse fra arbeidsgiver angående familiemedlemmenes ansettelsesforhold
- Pass til familiemedlemmer over 16 år, og fødselsattest til de under 16 år
- Andre dokumenter hvis påkrevd (for eksempel pensjonskort)

(Caritas International 2010).

En av de voksne medlemmene må levere søknad på vegne av familien. Mottaker av søknaden er sosialkontoret²³ på stedet der familien er permanent eller midlertidig bostedsregistrert eller rent faktisk bor. Søknad må leveres én gang per år. Mottaker betaler ikke for å få utstedt et kort, og kortet skal være klart innen 25 dager fra søknad.

Familiekort er nødvendig i blant annet følgende situasjoner:

- For å benytte seg av fattigdomsmidler
- For å få bestemte fordeler ved mottak av sosiale og medisinske tjenester

(Caritas International 2010).

Det skal visstnok være enkelt å få utstedt et kort. Men et kort i seg selv betyr ikke at familien er kvalifisert for støtte. Et kort inneholder en skår, og bare de som har over en bestemt skår, er kvalifisert. I praksis er det mange familier som har for lav skår på sitt familiekort til å få støtte (Caritas International 2010).

²² På engelsk blir dette kortet ofte omtalt som family social passport.

²³ På engelsk kalles dette kontoret social service regional centre el.l. Lokalt blir dette kontoret kalt "paros".

8. PENSJONSKORT

Ved nådd pensjonsalder skal en person henvende seg til det lokale offentlige forsikringskontoret²⁴ der vedkommende er bostedsregistrert. For å få et kort som viser at man er pensjonist, må følgende dokumentasjon legges fram:

- Pass i original og kopi
- Sosialkort i original og kopi
- Arbeidsbok i original og kopi
- Bekreftelse for betalt obligatorisk forsikring
- Bilde av søker (4 x 6 cm)

Det er gratis å få utstedt pensjonskort (Caritas International 2010).

Et pensjonskort er nødvendig blant annet for å motta alderspensjon, uføretrygd, etterlattepensjon og andre typer pensjoner (Caritas International 2010).

9. EKTESKAP SINNGÅELSE OG EKTESKAPSATTEST

Den viktigste lovgivningen med hensyn til ekteskap er:

- Family Code (2004) som regulerer blant annet prosedyrer og vilkår for ekteskapsinngåelse
- Civic Status Act (2004) med utfyllende og presiserende regler

Søknad om ekteskapsinngåelse (registrering)²⁵ sendes Registreringskontoret på stedet der en av partene bor (Danielyan 2007).

Et kirkelig bryllup blir ikke anerkjent som offisiell ekteskapsinngåelse (British Embassy Yerevan 2010). Bare registrering hos myndighetene får juridiske konsekvenser (Danielyan 2007). Et ektepar består av én mann og én kvinne (Family Code 2004, § 9). Det er ikke noe krav om at partene må skifte etternavn ved giftemål.

Etter et bryllup i den apostoliske kirka, utsteder kirka en egen ekteskapsattest. Kirka hevder imidlertid at den ikke utsteder slike attester før ekteparet har registrert sitt ekteskap hos myndighetene (A1+ 2008).

²⁴ På engelsk blir dette kontoret kalt regional social insurance agency eller lignende.

²⁵ I Armenia omtales ekteskapsinngåelse eller det å gifte seg, som registrering. Å registrere et ekteskap er altså det samme som å gifte seg.

Det er følgende vilkår for å inngå ekteskap:

- Det må foreligge en skriftlig avtale i form av en søknad og muntlig bekreftelse fra partene om at det foreligger en fri vilje om å inngå ekteskap
- Det må fremlegges søknad som inneholder opplysninger om blant annet fullt navn, fødselsdato, statsborgerskap, bosted og jobb (Civil Status Act 2004, § 26 del 3)
- Partene må være over minimumsalder som er 17 år for kvinner og 18 år for menn.²⁶ I unntakstilfeller kan aldersgrensen være 16 år, for begge kjønn (UNDP u.å.). En person som gifter seg før fylte 18 år, får fulle juridiske disposisjonsrettigheter og -plikter som ektefelle selv om vedkommende altså ellers ikke er myndig (Civil Code 1998, § 24).
- Det må ikke foreligge negative forhold, slik de er definert i Family Code (2004) § 11.
 - ikke allerede gift (eventuelt må skilsmisseattest framlegges)
 - ikke nære slektninger
 - ikke mellom adoptivforelder og adoptivbarn
 - ikke erklært uskikket av retten

I 2011 ble Civic Status Act (2004) endret. Før det kunne en registrering av ekteskap tidligst skje én måned etter innlevert søknad og senest innen tre måneder. Med lovendringen skal nå registreringen skje innen sju dager (armtown.com 2011).

Partene kan få en egen seremoni på registreringsstedet dersom de ønsker det. Etter at registreringen er fullført, skal det utstedes en ekteskapsattest (Danielyan 2007)

9.1 EKTESKAPSATTEST

Det er ingen formkrav til en ekteskapsattest i Armenia. Derimot er det krav til hvilken type informasjon attesten skal inneholde. Den skal blant annet inneholde opplysninger om familienavn (før og etter giftermålet), fornavn, fødselsdato og -sted, etnisk tilhørighet, statsborgerskap, bosted, dato og sted for ekteskapsinngåelsen, dato og sted for mottak av ekteskapsattesten. Dette framgår av Civil status act 2004, § 30 (Danielyan 2007).

Dokumentdatabasen DISCS (u.å.) viser et eksemplar av en armensk ekteskapsattest. Attesten er 199 x 125 mm stor, og den er fylt ut for hånd, på armensk, med svart penn.

Å registrere et ekteskap, inkludert utstedelse av ekteskapsattest, koster 1,82 EUR (Caritas International 2010).

Å inngå ekteskap har i seg selv ingen innvirkning på ens statsborgerskap. Derimot kan det danne grunnlag for en søknad om endring av statsborgerskap (ILO 2010).

²⁶ Alderskravet gjelder tidspunktet for registrering (inngåelse). Det kan søkes før oppnådd giftemålsalder.

En ekteskapsattest blir utstedt av Registreringskontoret²⁷. Det er også mulig å få utstedt en duplikat og en kopi med apostille (U.S. Department of State u.å.a).

9.2 EKTESKAPSKONTRAKT

En ekteskapskontrakt er en frivillig inngått avtale mellom partene som regulerer økonomiske og andre forhold under ekteskapet og/eller under oppløsningen av ekteskapet. En slik kontrakt kan skrives før ekteskapet inngås eller når som helst under ekteskapet. En kontrakt som er inngått før ekteskapet inngås, trer i kraft når ekteskapet inngås.

10. SKILSMISSE OG SKILSMISSEATTEST

Reglene for oppløsning av ekteskap gjennom skilsmisse framgår i Family Code (2004) kapittel 4.

Å registrere en skilsmisse, inkludert utstedelse av skilsmisseattest, koster 1,82 EUR (Caritas International 2010).

En skilsmisseattest blir utstedt av Registreringskontoret. Det er også mulig å få utstedt en duplikat og en kopi med apostille (U.S. Department of State u.å.a).

Fram til en lovendring i 2009 var det bare registreringskontorene som kunne oppløse et ekteskap. Men etter den tid har også de såkalte giftemålshusene fått autorisasjon til å oppløse ekteskap (Arka 2009).

Civic Status Act (2004) § 38 sier hvilken type opplysninger en skilsmisseattest skal inneholde, blant annet navn, etternavn (før og etter skilsmissen), fødselssted og dato, statsborgerskap, dato for ekteskapets opphør, sted og dato for utstedelse av skilsmisseattesten. I forbindelse med skilsmissen, men før utstedelse av skilsmisseattest, registreres en rekke opplysninger hos Registreringskontoret. Hvilke opplysninger det dreier seg om, framgår av Civic Status Act (2004) § 37.

²⁷ På folkemunne er dette kontoret kjent som ZAGS.

11. VANDELSATTEST²⁸

Armenske statsborgere i utlandet kan få en vandelsattest gjennom ambassaden. De kan også henvende seg direkte til konsulatavdelingen i Utenriksdepartementet. Det skal ta ca. to uker å få utstedt en slik attest, og det koster 67 USD (Embassy of the Republic of Armenia to Canada).

Armenere i Armenia kan selv, eller ved hjelp av en fullmektig, henvende seg til konsulatavdelingen i Utenriksdepartementet for å få utstedt en vandelsattest. Fullmektigen må vise fram en kopi av søkers pass (U.S. Department of State u.å.a).

12. DØDSATTEST

Dersom en armensk statsborger dør i utlandet, skal den armenske ambassaden varsles. Hvis levningene skal fraktes til Armenia, må ambassaden utstede en dødsattest og en bekreftelse på innholdet i kista eller urna.

For å få utstedt en dødsattest fra ambassaden, må følgende grunnlagsmateriale foreligge:

- Brev fra pårørende med spørsmål om å få utstedt en dødsattest
- Bekreftelse på identiteten til avdøde (for eksempel et pass)
- En notorisert medisinsk rapport om dødsårsaken
- Bekreftelse fra rette instans på innholdet i kista/urna

En dødsattest og bekreftelse på innholdet i kista/urna blir utstedt innen tre arbeidsdager. Disse koster ingenting (Embassy of the Republic of Armenia to U.S. u.å.).

I Armenia blir en dødsattest utstedt av Registreringskontoret²⁹. I Jerevan er det også mulig å få utstedt en dødsattest hos et offentlig begravelsesbyrå. Det er også mulig å få utstedt en duplikat og en kopi med apostille (U.S. Department of State u.å.a).

Civic Status Act (2004) § 68 sier hva slags opplysninger en dødsattest skal inneholde. Det er blant annet navn, farsnavn, etternavn, fødselsdato og -sted, statsborgerskap, stedet der vedkommende døde og dato.

²⁸ På engelsk omtales denne attesten som criminal record certificate eller police clearance certificate.

²⁹ På folkemunne er dette kontoret kjent som ZAGS.

13. KORRUPSJON

13.1 ET KORRUPT SAMFUNN

Kildene synes samstemte om at korrupsjonen i Armenia er omfattende. Europakommisjonen (2012) er blant dem som hevder at korrupsjonen er et alvorlig problem. Myndighetene uttrykker stadig vilje til å gjøre noe med problemet. Det blir da også iverksatt tiltak for å bekjempe korrupsjonen, men de er ofte mangelfulle. Nye lover kommer til, og det planlegges strategier og iverksettes mekanismer, men det skorter på gjennomføringen.

Enkelte korrupte tjenestemenn blir straffeforfulgt, men generelt er det en stor grad av straff-frihet. Det er korrupsjon på alle nivåer i samfunnet, selv om det først og fremst er tjenestemenn på lavere og middels nivå som blir straffet, i den grad noen i det hele tatt blir straffet (U.S. Department of State 2012).

13.1.1 Korrupsjon på mange områder

Det er korrupsjon på nær sagt alle områder. De fleste kilder trekker fram politiet som særlig korrupt, men også innenfor den sivile forvaltningen er det en omfattende korrupsjon med bruk av bestikkelser.

Det svenske Utrikesdepartementet (2012) hevder at det er en utbredt korrupsjon på en rekke områder, blant annet i politiet og rettsvesenet. Korrupsjonen virker negativt inn på rettssikkerheten. Korrupsjonen fortsetter til tross for reformer, anti-korrupsjonsstrategier og avskjedigelse av et antall høytstående tjenestemenn.

Europarådet (2011) peker på behovet for å bekjempe korrupsjonen og straff-friheten i landet. Rapporten omhandler særlig politiet og militæret, uten at det dermed sies at disse er de mest korrupte institusjonene i Armenia.

Det er fremdeles en omfattende korrupsjon innen rettsvesenet. En UNHCR-rapport hevder, ifølge U.S. Department of State (2012), at kampen mot korrupsjon også har sine negative konsekvenser. Dommerne kan ha blitt mindre uavhengige. Av frykt for å bli beskyldt for å være korrupte, utsteder de strengere dommer enn det de ellers ville gjort.

13.1.2 Mål på korrupsjon

Transparency International (2011) sin Corruption Perceptions Index for 2011 plasserer Armenia på 129. plass over verdens minst korrupte land. I alt er det 182 land på lista. Det er en liten tilbakegang fra året før, da landet stod på 123. plass av 178 land (Transparency International 2010). Armenia er på nivå med land som Den dominikanske republikk, Filippinene og Syria. Armenia fikk i 2011 2,6 poeng på en skala fra 0 til 10, der 0 er svært korrupt mens 10 er fritt for korrupsjon (Transparency International 2011).

Freedom House (Iskandaryan 2012) gir Armenia 5,25 på en skala fra 1 til 7, der 7 er mest korrupt.³⁰ Det er en framgang fra 5,5 i 2011 og 5,75 i 2008.

³⁰ Karakteren 5,25 reflekterer en konsensus mellom Freedom House, dens rådgivere og Alexander Iskandaryan, forfatteren av kapitlet om Armenia i Freedom House sin rapport *Nations in Transit 2012*. Det framgår

I løpet av 2011 etterforsket Special Investigative Service 58 saker med påstått korrupsjon. 23 saker, som omhandlet 47 personer, ble oversendt domstolene (U.S. Department of State 2012). I 2011 ble det reist 634 rettssaker for korrupsjon, en økning på 50 prosent fra 2008 (Iskandaryan 2012).

13.1.3 Myndighetenes og folks oppfatning

Myndighetene selv prøver ikke å legge skjul på den omfattende korrupsjonen. De har brukt sterke ord og uttrykk for å beskrive tilstanden. Presidenten har kalt korrupsjonen en svulst som har gjennomtrengt store deler av samfunnet (International Crisis Group 2012).

Også folk flest har en oppfatning av korrupsjonen som omfattende. International Crisis Group (2012) henviser til en undersøkelse gjort av the Caucasus Research Resource Centres som viser at 60 prosent av befolkningen ser på korrupsjonen i Armenia som et alvorlig problem. 65 prosent av armenerne oppfatter korrupsjon som et livsfaktum. Rettsvesenet, politiet og den sentrale valgkommisjonen blir av folk flest oppfattet som særlig korrupte. Befolkningens oppfatning av korrupsjonens omfang og utbredelse har ikke blitt mindre med årene.

13.1.4 Enkelte lyspunkt?

Alexander Iskandaryan (2012)³¹ hevder at regjeringen i 2011 tok konkrete skritt for å oppfylle lenge uttalte og gjentatte løfter om å bekjempe korrupsjonen. Nye elektroniske tjenester i forvaltningen ble innført, noe som skal kunne redusere muligheten for bestikkelser. Nye reguleringer og sterkere håndheving førte til flere rettssaker mot tjenestemenn og ileggelse av flere bøter. Regjeringen lovte allerede da den tiltrådte i 2008 å ha høyeste prioritet på bekjempelse av korrupsjon. Men resultatene var usynlige fram til 2011, ifølge Iskandaryan (2012).

Som et av tiltakene i kampen mot korrupsjon har myndighetene endret prosedyrene for å få sertifikat og pass. Hensikten har vært å redusere sannsynligheten for at folk skaffer seg disse dokumentene ved hjelp av bestikkelser. Imidlertid foreligger det ingen rapport om effekten av disse tiltakene (U.S. Department of State 2012).

Enkelte observatører hevder at omfanget av korrupsjon innen rettsvesenet kan ha blitt noe mindre. Det skyldes at praktiserende dommere ser at det nå faktisk iverksettes tiltak overfor korrupte tjenestemenn. Dommerne kan dermed ha blitt mer tilbakeholdne med å la seg bestikke (U.S. Department of State 2012).

13.2 FORFALSKNINGER

Et dokument kan være falskt i sin helhet. En rekke nettsteder tilbyr slike falske dokumenter. Landinfo har ingen informasjon om i hvilket omfang slike dokumenter er i bruk.

av en fotnote på s. 65 i Iskandaryan (2012).

³¹ Alexander Iskandaryan er forfatter av kapitlet om Armenia i Freedom House sin rapport *Nations in Transit 2012*. I en fotnote i rapporten (s. 66) heter det at meninger som kommer til uttrykk i rapporten, er forfatterens.

Et dokument kan i seg selv være ekte nok, i den forstand at det er utstedt av rette myndighet og i rett format, men innholdet kan likevel være feilaktig. Grunnene til det kan være flere. Det kan skyldes slurv ved utfyllingen av dokumentet eller at grunnlagsmaterialet i arkivene inneholder feil. Gjennom flere år har informasjonen i arkivene blitt overført til elektronisk form, noe som gjør at feil kan oppstå.

I hvilket omfang det bevisst blir utstedt dokumenter med falskt innhold, er det vanskelig å si noe sikkert om. Landinfos inntrykk etter arbeid med andre land i regionen, er at bestikklser først og fremst betales for i det hele tatt å få utstedt et dokument, og ikke for å forfalske innholdet. Vi har imidlertid ikke informasjon som tilsier at det er nødvendig å betale bestikklser for å få utstedt et dokument man har krav på i Armenia.

Lederen for den sentrale passenheten i politiet fikk sparken sommeren 2008. Det ble ikke gitt noen offisiell begrunnelse, men avskjedigelsen settes i sammenheng med uttalelser fra statsministeren uka før om at bestikklser var et alvorlig problem i etaten. På landsbasis summerte antall bestikklser seg til ”tusenviis”, ifølge statsministeren (Grigoryan 2008).

I tillegg til dokumenter med falskt innhold og totalforfalskede dokumenter, foregår det en del uregelmessigheter og irregulære handlinger i forbindelse med utstedelse. Alvorlighetsgraden kan variere, og det er vanskelig å ha noen formening om omfanget. Våren 2012 for eksempel ble det plutselig vanskelig å få utstedt pass. I mediene verserte det mange forklaringer på årsakene. Noen av dem satte det i sammenheng med det kommende parlamentsvalget der pass var det eneste gyldige identifikasjonsdokument for å kunne få stemme. Avisen Haykakan Zhamanak mente at politiet manglet pass fordi det nylig var blitt utstedt et stort antall pass med et falskt innhold (News.am 2012a).

Avisen Haykakan Zhamanak mente å kunne påvise at nummeret i passet til offisielle personer i Armenia ikke var tilfeldig. De besto stort sett av samme siffer eller bare nuller. Myndighetene benektet at det kunne ligge en bevisst handling bak. Det hele måtte i så fall bero på tilfeldigheter (News.am 2012b).

I midten av juli 2012 dukket det igjen opp meldinger om at det var vanskelig å få utstedt pass. Politiet hevdet at det var mangel på nye pass som var årsaken. Avisen Zhoghovurd hevdet at regjeringen hadde sendt ut en instruks til utstedende myndighet om at det ikke skulle utstedes pass, og spesielt ikke til små barn. Hensikten skulle være å forhindre folk i å reise utenlands og få dem til å feriere i hjemlandet i stedet. Der kunne det reelle alternativet for ferierende være å oppholde seg på dyre feriesteder, eid av eliten i Armenia. Utstedende myndighet benektet en slik sammenheng (News.am 2012c).

Sommeren 2012 ble det oppdaget at en ansatt ved passenheten i politiet i Aragat hadde forfalsket dokumenter. Det ble blant annet avdekket tre tilfeller av illegal utstedelse av armenske pass (News.am 2012e).

Armenia er i ferd med å innføre biometriske pass og elektroniske ID-kort. Slike pass og kort er langt vanskeligere å forfalske enn de nåværende papirdokumentene.

14. REFERANSER

Skriftlige kilder

- A1+ (2008, 13. november). Which certificate is more in effect? *A1+*. Tilgjengelig fra <http://www.a1plus.am/en/social/2008/11/13/16865> [lastet ned 29. juni 2012]
- A1+ (2012, 21. mai). Hovhannes Kocharyan: "We have done our best". *A1+*. Tilgjengelig fra <http://www.a1plus.am/en/social/2012/05/21/passport> [lastet ned 16. august 2012]
- Arka (2009, 19. mai). Armenian parliament revises law on civil status acts. *Arka*. Tilgjengelig fra <http://www.arka.am/en/news/politics/14832/> [lastet ned 6. juli 2012]
- ArmeniaNow.com (2012, 17. mai). IDs, biometric passports to be issued to citizens of Armenia beginning June 1. *ArmeniaNow.com*. Tilgjengelig fra <http://armenianow.com/print/38121> [lastet ned 26. juni 2012]
- Armenian Weekly (2010, 17. juni). ARS-Armenia Tackles Issue of Unregistered Births. *Armenian Weekly*. Tilgjengelig fra <http://www.armenianweekly.com/2010/06/17/ars-armenia-tackles-issue-of-unregistered-births/> [lastet ned 2. juli 2012]
- Armtown.com (2011, 16. mai). Parliament approves changes to marriage registration procedures. *Armtown.com*. Tilgjengelig fra <http://www.armtown.com/news/en/trt/20110516/142713/> [lastet ned 3. juli 2012]
- British Embassy Yerevan (2010, 28. januar). *How to register a marriage or birth*. Jerevan: British Embassy. Tilgjengelig fra <http://ukinarmenia.fco.gov.uk/en/help-for-british-nationals/living-in-armenia/marriage-or-birth> [lastet ned 28. juni 2012]
- Caritas International (2010, januar). *Country Sheet Armenia*. Belgia: Caritas International. Tilgjengelig fra http://www.reintegrationcaritas.be/fileadmin/user_upload/Fichiers/CS/Armenia/CS_ARMENIA_UPDATE_JANUARI_2010_ENGLISH_VERSION.pdf [lastet ned 14. juni 2012]
- [Civic Status Act] (2004, 8. desember). *Hayastani hanrapetut'yan òrenqë qajaqac'ikian kac'ut'yan akteri masin [Republikken Armenias lov om sivilstatushandlinger]*. Jerevan: Parlamentet. Tilgjengelig fra <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=2212&lang=arm> [lastet ned 29. juni 2012]
- [Civil Code] (1998, 10. august). *Civil code of the republic of Armenia*. Jerevan: Parlamentet. Tilgjengelig fra http://www.parliament.am/law_docs/050504HO239eng.doc?lang=eng [lastet ned 29. juni 2012]

- Danielyan, H. (2007). *Marriage license – local and foreign spouse*. Jerevan: American University of Armenia. Tilgjengelig fra <http://law.aua.am/files/2012/02/Marriage-license.pdf> [lastet ned 28. juni 2012]
- DISCS, dvs. Document Information System Civil Status (u.å.). *Armenia*. Zvalle: Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND).
Dette er en nederlandsk dokumentdatabase. Den er en betalingstjeneste og dermed ikke offentlig tilgjengelig, men utlendingsforvaltningen har tilgang til den gjennom Landdatabasen.
- Ekeng (u.å.). *e-ID Cards and e-Passports*. Jerevan: Ekeng. Tilgjengelig fra http://www.ekeng.am/?page_id=62 [lastet ned 14. august 2012]
- Embassy of the Republic of Armenia to U.S. (u.å.). *Death of a citizen of Armenia*. Washington D.C.: Embassy of the Republic of Armenia to U.S. Tilgjengelig fra <http://www.armeniaemb.org/ConsularAffairs/Miscelanious/Death-of-Armenian-Citizen.pdf> [lastet ned 2. juli 2012]
- Embassy of the Republic of Armenia to Canada (u.å.). *Criminal record certificate*. Ottawa: Embassy of the Republic of Armenia to Canada. Tilgjengelig fra <http://canada.mfa.am/en/clearance/> [lastet ned 3. juli 2012]
- Europakommisjonen (2012, 15. mai). *Implementation of the European Neighbourhood Policy in Armenia. Progress in 2011 and recommendations for action*. Brussel: Europakommisjonen. Tilgjengelig fra http://ec.europa.eu/world/enp/docs/2012_enp_pack/progress_report_armenia_en.pdf [lastet ned 9. august 2012]
- [Family Code] (2004, 9. november). *The law of the republic of Armenia. Family Code*. Jerevan: Parlamentet. Tilgjengelig fra http://www.parliament.am/law_docs/081204HO123eng.pdf [lastet ned 29. juni 2012]
Mindre endringer i loven gjort i 2005, 2009, 2010 og 2011 er ikke tatt med i denne uoffisielle engelske versjonen. Se den armenske versjonen for endringene:
<http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=2124&lang=arm&enc=utf8>
- Gevorgyan, S. (2012, 12. mai). Easy ID: "Bio" passport scheme begins June 1; should make EU travel easier. *ArmeniaNow.com*. Tilgjengelig fra http://www.armenianow.com/society/38190/armenia_biometric_passports_easy_travelling [lastet ned 14. august 2012]
- Grigoryan, M. (2008, 10. juli). Armenia: Getting Serious About Corruption? *Eurasianet*. Tilgjengelig fra <http://www.eurasianet.org/departments/insight/articles/eav071108.shtml> [lastet ned 9. august 2012]
- Hammarberg, T. (2011, 9. mai). *Report by Thomas Hammarberg Commissioner for Human Rights of the Council of Europe. Following his*

visit to Armenia from 18 to 21 January 2011. Strasbourg: Europarådet. Tilgjengelig fra <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1784273> [lastet ned 9. august 2012]

- ILO (2010). *Handbook for Armenians Abroad*. Jerevan: ILO & RA Ministry of Diaspora. Tilgjengelig fra http://www.ilo.org/public/english/region/eurpro/moscow/info/publ/handbook_armenians_en.pdf [lastet ned 2. juli 2012]
- International Crisis Group (2012, 25. juni). *Armenia: An Opportunity for statemanship*. Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/armenia/217-armenia-an-opportunity-for-statesmanship](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/europe/caucasus/armenia/217-armenia-an-opportunity-for-statesmanship) [lastet ned 9. august 2012]
- Iskandaryan, A. (2012). *Nations in Transit 2012. Armenia*. Washington, DC: Freedom House. Tilgjengelig fra http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/Armenia_-final.pdf [lastet ned 6. august 2012]
- Keesing (u.å.). Documentchecker. Tilgjengelig fra <http://www.documentchecker.com/> [lastet ned 3. juli 2012]

Dette er en betalingstjeneste og dermed ikke offentlig tilgjengelig, men utlendingsforvaltningen har tilgang til den gjennom Landdatabasen.
- Makhsudyan, A. (2010, 17. mai). *Armenian Bureaucracy Puts Kids at Risk*. *IWPR*. Tilgjengelig fra <http://iwpr.net/report-news/armenian-bureaucracy-puts-kids-risk> [lastet ned 2. juli 2012]
- Mendeley (u.å.). *Biometric passports in Armenia will be issued in the first quarter of 2012*. London/New York: Mendeley. Tilgjengelig fra <http://www.mendeley.com/research/biometric-passports-armenia-issued-first-quarter-2012/> [lastet ned 26. juni 2012]
- News.am (2012a, 17. april). *Passport issuance problems in Armenia – newspaper. News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/101534.html> [lastet ned 14. august 2012]
- News.am (2012b, 20. april). *Armenian official’s passports have “gold” serial numbers? – newspaper. News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/102036.html> [lastet ned 14. august 2012]
- News.am (2012c, 18. juli). *Armenia’s Police deliberately do not issue new passports – newspaper. News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/113771.html> [lastet ned 14. august 2012]
- News.am (2012d, 19. juli). *Armenia’s passport problem is resolved – Deputy Police Chief. News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/113973.html> [lastet ned 14. august 2012]
- News.am (2012e, 25. juli). *Passport and Visa Department employee falsifies documents in Armenia. News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/114807.html> [lastet ned 14. august 2012]

- News.am (2012f, 26. juli). Biometric-passport-issuance systems are installed in Armenia's several passport divisions. *News.am*. Tilgjengelig fra <http://news.am/eng/news/114910.html> [lastet ned 14. august 2012]
- Republic of Armenia. Labor and social affairs (u.å). [*Clarifications on the social security cards*]. Jerevan: Republic of Armenia. Labor and social affairs. Tilgjengelig fra http://www.mss.am/home/index.php?code_id=323&menu_id=317 [lastet ned 21. juni 2012]
- [Statsborgerskapsloven] (1995, 6. november). *Law of the republic of Armenia on citizenship of the republic of Armenia*. Jerevan: Government of the republic of Armenia. Tilgjengelig fra [http://eudo-citizenship.eu/NationalDB/docs/ARM%20Citizenship%20Law%20of%20Armenia%20\(Consolidated%20Version%206%20April%202010\)%20\(English\).pdf](http://eudo-citizenship.eu/NationalDB/docs/ARM%20Citizenship%20Law%20of%20Armenia%20(Consolidated%20Version%206%20April%202010)%20(English).pdf) [lastet ned 12. april 2012]

NB. Endringene i loven som ble gjort i 2011 er ikke integrert i denne versjon
- Söderköping Process (2012, 21. mai). *Biometric passports to be introduced in Armenia on June 1st*. [s.l.]: Söderköping Process. Tilgjengelig fra <http://soderkoping.org.ua/page38589.html> [lastet ned 26. juni 2012]
- Tert.am (2011a, 15. februar). New passports to become effective in September. *Tert.am*. Tilgjengelig fra <http://tert.am/en/news/2011/02/15/passports/?sw/?sw> [lastet ned 15. august 2012]
- Tert.am (2011b, 31. oktober). Biometric passports and IDs not to be mandatory for all. *Tert.am*. Tilgjengelig fra <http://www.tert.am/en/news/2011/10/31/passport/> [lastet ned 15. august 2012]
- Transparency International (2010). *Corruption Perceptions Index 2010*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <http://www.transparency.org/cpi2010/results> [lastet ned 3. juli 2012]
- Transparency International (2011). *Corruption Perceptions Index 2011*. Berlin: Transparency International. Tilgjengelig fra <http://www.transparency.org/cpi2011/results> [lastet ned 3. juli 2012]
- UNDP (u.å.). *Legal age of marriage and prevalence of early marriages among girls*. UNDP. [Ikke lenger tilgjengelig på internett]
- UNICEF (2010). *UNICEF Annual Report for Armenia*. New York: UNICEF. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/about/annualreport/files/Armenia_COAR_2010.pdf [lastet ned 3. juli 2012]
- U.S. Department of State (u.å.a). *Armenia Reciprocity Schedule: Documents Armenia*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/visa/fees/fees_5455.html?cid=8954 [lastet ned 25. juni 2011]

- U.S. Department of State (u.å.b). *Armenia. Country Specific Information*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra http://travel.state.gov/travel/cis_pa_tw/cis/cis_1141.html# [lastet ned 14. juni 2012]
- U.S. Department of State (2012). *2011 Human Rights Report: Armenia*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/humanrightsreport/index.htm#wrapper> [lastet ned 9. august 2012]
- Utrikesdepartementet (2012). *Mänskliga rättigheter i Armenien 2011*. Stockholm: Utrikesdepartementet. Tilgjengelig fra <http://www.manskligarattigheter.se/sv/manskliga-rattigheter-i-varlden/ud-s-rapporter-om-manskliga-rattigheter/europa-och-centralasien?c=Armenien> [lastet ned 9. august 2012]
- Wikipedia. *Armenian passport* (sist endret 25. juni 2012.) Tilgjengelig fra http://en.wikipedia.org/wiki/Armenian_passport [lastet ned 26. juni 2012]
- Yesoyan, A. (2010). *Final report. On the Findings of the "Analysis of Issues related to the Free Movement of Persons and Goods through Border-Crossing Points between the Republic of Armenia and the Republic of Georgia" Project*. Jerevan: Non-Governmental Organization for the Protection of the Rights of Taxpayers and Businessmen with the support of the OSCE Yerevan Office. Tilgjengelig fra <http://www.osce.org/yerevan/71248> [lastet ned 25. juni 2012]

Muntlige kilder

- Menneskerettighetsorganisasjon i Armenia. E-post 19. juli 2012.
- Vestlig ambassade. E-postkorrespondanse september 2009.